

מלך יושב על כיסא דין

א. דין ומלכות

בני מדינה אחת המליכו עליהם מלך. ואותו מלך קבע סדר לבני מדינתו: מדי שנה, באותו תאריך בו הומלך לראשונה, היו נאספים כל בני המדינה וחוזרים ומצהירים: "אתה מלכנו, ואנו עבדיך הסרים למשמעתך". באותו מעמד היה המלך בוחן את נתיניו ומחליט החלטות לגבי המשך מלכותו עליהם.

כיצד?!

היה המלך בודק במעשי כל אחד מבני המדינה: האם הנהגתו במשך השנה שחלפה מצדיקה את היותי מלכו? האם נהג כפי שראוי לעבד שלי לנהוג? - אלמלא כן אינו ראוי להיקרא אחד מבני המדינה, ויש לסלקו.

מי שנמצא לא מתאים - עוד היתה לפניו דרך תיקון: יכול היה להתחייב שבשנה הבאה יקבל על עצמו את מלכותו של המלך, ויתאים להיות אחד מבני המדינה.

באותו יום היה המלך מחליט כיצד למלוך על כל בני עמו יחד ועל כל אחד מהם בנפרד - בחסד או בדין - על פי התנהגותם בעת ההכתרה החוזרת, על פי מעשיהם בשנה שעברה, ועל פי התחייבותם להבא.

הסבירו את מהות הדין בראש השנה על פי המשל:

- * מדוע נערך הדין דוקא בראש השנה?
- * על מה דנים את העולם ואת האדם?
- * על פי מה נפסק גזר הדין?

ב. ק-ל עורך דין

וּנְתַנָּה הַתְּקָף

קָדַשְׁת הַיּוֹם, כִּי הוּא יוֹרָא וְאִים. וְבוּ תַנְשֵׂא מַלְכוּתְךָ, וְיִפּוֹן בְּחֶסֶד כְּסָאָךְ, וְתִשָּׁב עָלֶיךָ בְּאֵמֶת. אֵמֶת כִּי אִתָּה הוּא דִין וּמוֹכִיחַ יוֹדֵעַ וְעֵד, וְכוֹתֵב וְחוֹתֵם וְסוֹפֵר וּמוֹנֵה. וְתִזְכֹּר כָּל-הַנְשָׁכָחוֹת, וְתִפְתַּח אֶת-סֵפֶר הַזְכוּרוֹת, וּמֵאֲלֹו יִקְרָא, וְחוֹתֵם יְד כָּל-אֲדָם בּוֹ. וְכִשׁוֹפֵר גְּדוֹל יִתְקַע, וְקוֹל דְּמָמְרָה יִשְׁמַע. וּמֵלְאָכִים יִחְפּוּזוּ, וְחֵיל וְרַעְיָה יִאֲחֻזּוּ, וְיֵאמְרוּ הִנֵּה יוֹם הַדִּין, לְפָקֵד עַל-צַבָּא מְרוֹם בְּדִין, כִּי לֹא יִזְכּוּ בְּעֵינֶיךָ בְּדִין. וְכָל-בָּאֵי עוֹלָם יַעֲבֹרֵן לְפָנֶיךָ כְּבָנֵי מְרוֹן. כְּבִקְרַת רוּעָה עֲדָרוּ, מְעַבֵּיר צֹאנֹו תַחַת שִׁבְמוֹ, בֵּן תַּעֲבִיר וְתִסְפֹּר וְתִמְנָה וְתִפְקֵד נֶפֶשׁ כָּל-חַי, וְתִתְחַתֵּךְ קֶצֶבָה לְכָל-בְּרִיּוֹתֶיךָ, וְתִכְתֹּב אֶת-גְּזַר דִּינָם:

הפיוט מתאר את בית דין של מעלה

- *תארו את בית הדין: מי הוא השופט/ התובע / הסנגור / העדים / הראיות / מה מוכרע בו?
- 2. אפילו בבית משפט של בשר ודם שורר פחד, קל וחומר בבית דינו של מלך מלכי המלכים, מדוע? עיינו במקורות הבאים:

ג. קנה לך פרקליטים

ואלו הן פרקליטיו של אדם – תשובה ומעשים טובים. אפילו תשע מאות ותשעים ותשעה מלמדים עליו חובה ואחד מלמד עליו זכות – ניצול שנאמר (איוב ל"ג) "אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם ישירו ויחוננו ויאמר פדעהו מרדת שחת" (שבת ל"ב)

רבי אליעזר בן יעקב אומר: העושה מצוה אחת, קונה לו פרקליט אחד, והעובר עבירה אחת, קונה לו קטגור אחד. תשובה ומעשים טובים, כתריס בפני הפורענות. (אבות ד' י"ג)

*אלו פרקליטים נכין לעצמנו ליום הדין?

ד. חדות ה' היא מעוזכם

כשיוצאים מבית הכנסת (בראש השנה) יש ללכת בשובה ונחת שמח וטוב לב בבטחו כי שמע ה' בקול תפילתנו ותקיעותינו ברחמים (קצש"ע קכ"ט כ')

"לכו אכלו משמנים ושתו ממתקים... ואל תעצבו כי חדות ה' היא מעוזכם" (נחמיה ח' י')

- שמחה לפני ה' היא הבטחון שאתם בוטחים בו בראש השנה שיוכה אתכם

"מי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו?"

איזו אומה כאומה זו?

בנוהג שבעולם אדם שיש לו דין לובש שחורים ומתעטף בשחורים, ואינו יודע איך דינו יוצא.

אבל, ישראל אינם כן, אלא לובשים לבנים ומתעטפים בלבנים...ואוכלים ושותים ושמחים ויודעים שהקב"ה עושה להם ניסים". (ילקוט שמעוני)

* שמחת החג עומדת לכאורה בניגוד ליראת הדין איך אפשר להסביר זאת?

אמר הקב"ה לאדם הראשון: "אתה סימן

לבניך כשם שעמדת לפני בדין ביום הזה ויצאת בדימוס (נמחל לך) כך עתידים בניך לעמוד לפני ביום הזה ויוצאים בדימוס". (ילקוט שמעוני)